

Karol Stobiecki

Władysław Porejko (1900-1966)

Ochrona Zabytków 20/2 (77), 59

1967

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

27 października 1966 r. zmarł we Wrocławiu po ciężkiej chorobie Władysław Porejko, pierwszy nieoficjalny wojewódzki konserwator zabytków Dolnego Śląska. Urodzony w 1900 r. w Warszawie, tamże skończył gimnazjum filologiczne. W latach 1923—28 studiował na wydziale rzeźby Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie pod kierunkiem prof. Tadeusza Breyera. Po ukończeniu studiów warszawskich pogłębiał wiedzę o sztuce w Paryżu, Wiedniu i Florencji. Po powrocie do kraju pracował w zespole generalnego konserwatora, późniejszego prof. J. Remera. Następnie został konserwatorem rzeźby w Dyrekcji Państwowych Zbiorów Sztuki. Podczas okupacji ukrywał się pod Warszawą, przez jakiś czas pracował w fabryce mechanicznej. Aresztowano go we wrześniu 1944 r. i przewieziono do obozu we Wrocławiu. Od razu po wyzwoleniu, w maju 1945 r. przystąpił do pracy w grupie pełnomocnika Ministra Oświaty. 1 czerwca objął referat zabytków. Od 1 grudnia 1945 r. zajmował stanowisko kierownika Oddziału Ochrony Zabytków Urzędu Wojewódzkiego Wrocławskiego. Referat ochrony zabytków w zniszczonym Wrocławiu i olbrzymim wtedy województwie to był ogrom zadań i odpowiedzialności przy całkowitym niemal braku środków. To była ponoszona niejednokrotnie na własne ryzyko odpowiedzialność za stan posiadania, za los skarbów kultury. Nie było funduszy, brakowało fachowych historyków sztuki, grabili szabrownicy, waliły się ruiny, często wybuchały pożary. Do 1 grudnia 1946 r. pełnił Władysław Porejko te obowiązki — w niezwykle trudnym, ważnym okresie, inicjując i kierując zabezpieczaniem zabytków nieruchomych i ruchomych, organizowaniem pierwszych brygad roboczych itd.

Od grudnia 1946 do 1 czerwca 1949 r. był naczelnikiem Wojewódzkiego Wydziału Kultury i Sztuki. Na tym stanowisku także sprawy konserwacji zabytków ruchomych i nieruchomych były pod jego pieczę. Przez ostatnie 17 lat życia był dyrektorem Państwowego Ogniska Kultury Plastycznej we Wrocławiu. Nawet powalony śmiertelną chorobą nie przestał żyć sprawami swej szkoły. Zostawił po sobie dobrą pamięć wśród kilku tysięcy słuchaczy, którzy w tym czasie przeszli przez Ognisko.

Za działalność pionierską został Władysław Porejko odznaczony w 1945 r. Złotym Krzyżem Zasługi. W dwadzieścia lat później otrzymał Złotą Odznakę Zasłużonego Konserwatora.

Był jednym z tych, których odpowiedzialności, umiejętności i ofiarnej pracy zawdzięczamy uratowanie tego, co posiadamy. Ten miłośnik sztuki i uroków życia, którymi potrafił się cieszyć, działał w dniach trudnych i decydujących. Był konserwatorem, który zwycięsko przeszedł przez próbę stanu wyjątkowego.

Karol Stobiecki

WŁADYSŁAW POREJKO
(1900 — 1966)